

DE GENDERKLOOF IN ONDERWIJS

DE ROL VAN STEREOTYPEN

Mieke Van Houtte
Francqui Leerstoel UA 2022-2023

Vertrekpunt:

- internationale vaststelling: meisjes doen het op school beter dan jongens

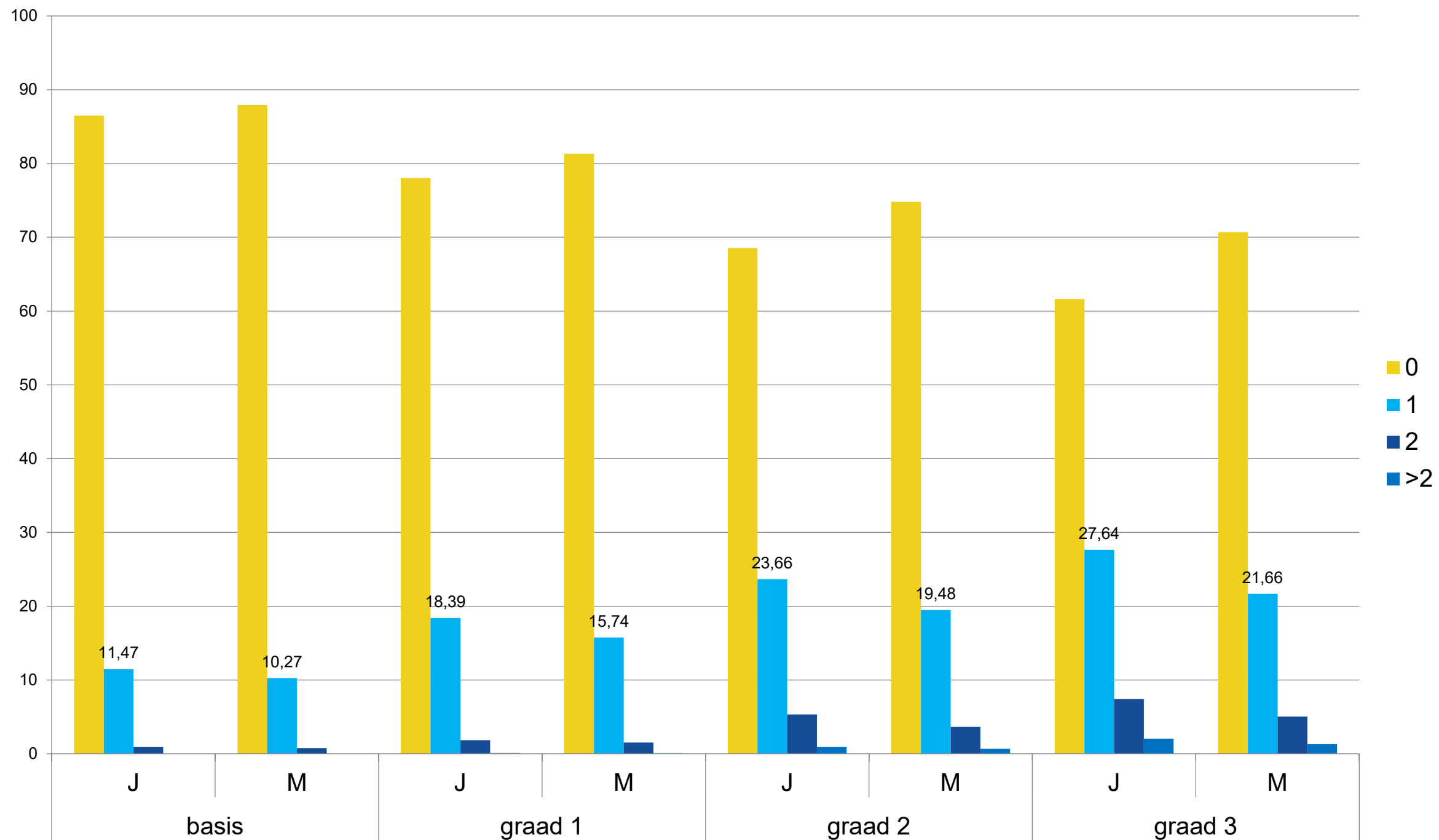
→ verklaring?

Deze les:

- feiten
- sociologische verklaringen/theorieën
- resultaten onderzoek

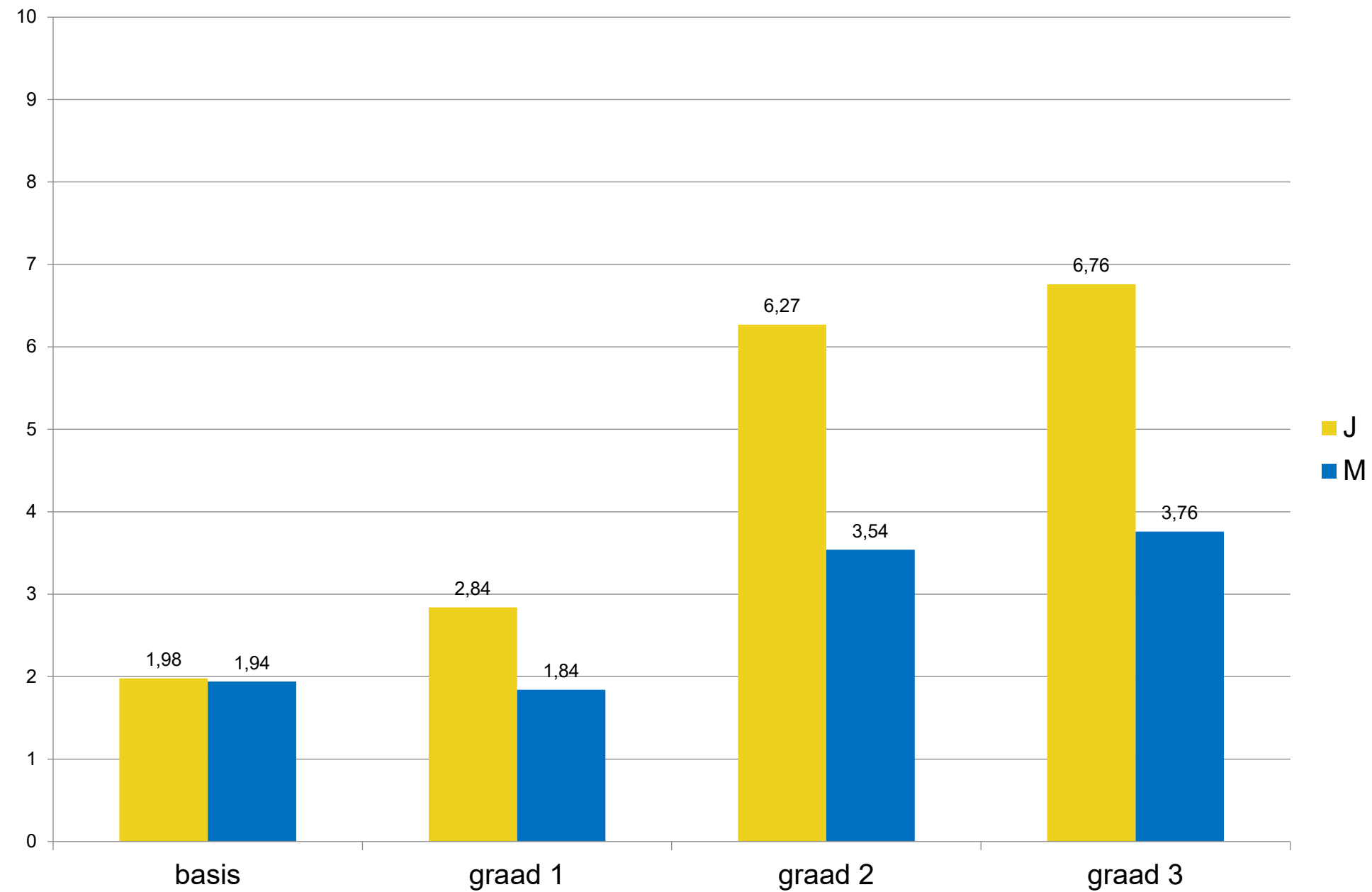
Basis- en secundair onderwijs

Achterstand per graad en geslacht 2018-2019 (%)

Basis- en secundair onderwijs

Zittenblijven per graad en geslacht 2018-2019 (%)

Bron: Departement Onderwijs

Vaststelling:

verschillen vanaf secundair onderwijs

→ puberteit?

→ ~~biologische verschillen?~~

Sociologische verklaring?

(1) Identiteitsontwikkeling adolescent

- geslacht / gender
- socialisatie – stereotypen
- “doing gender”/ druk tot genderconformiteit
 - studeren = ‘vrouwelijk’

→ jongens meer vatbaar voor “peer pressure”

gevoel van academische doelgerichtheid

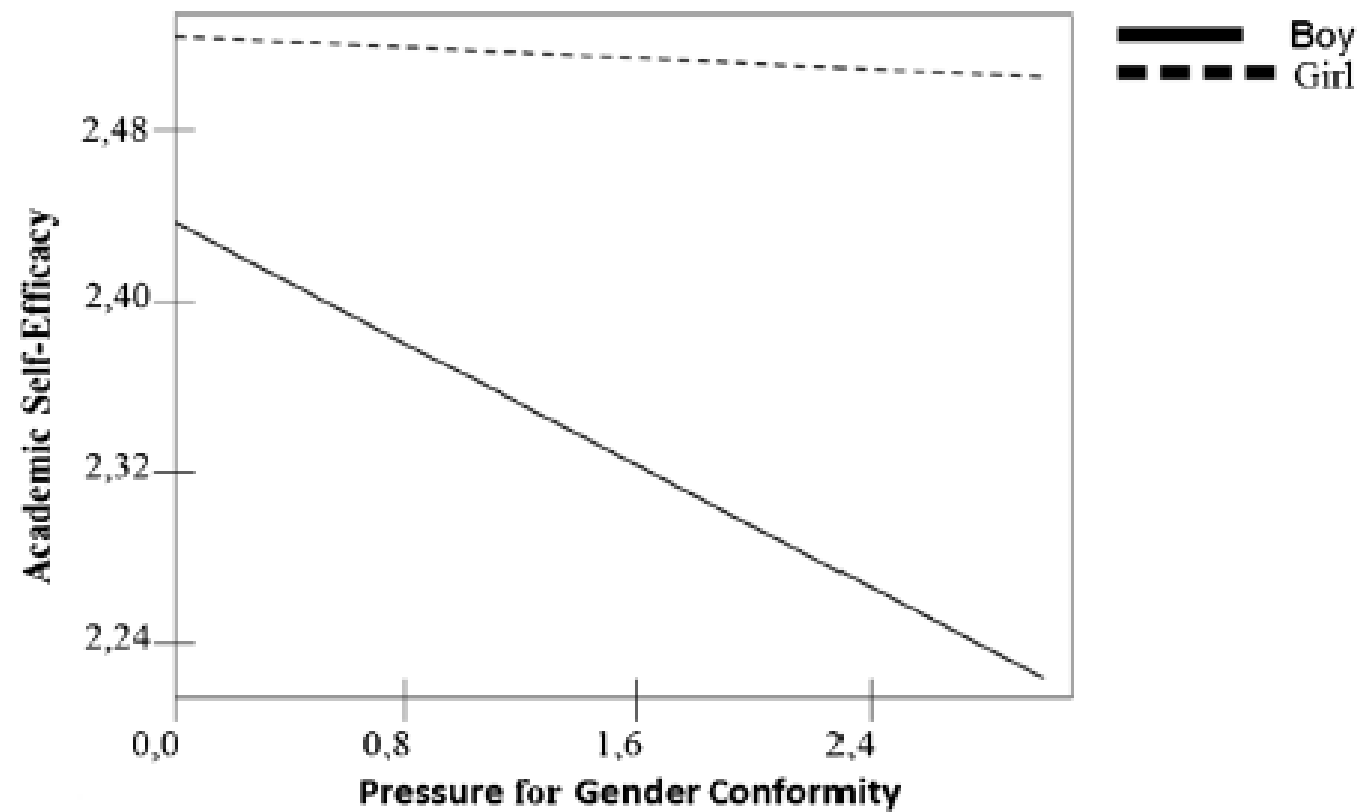

Fig. 1 The association between sex, pressure for gender conformity and academic self-efficacy

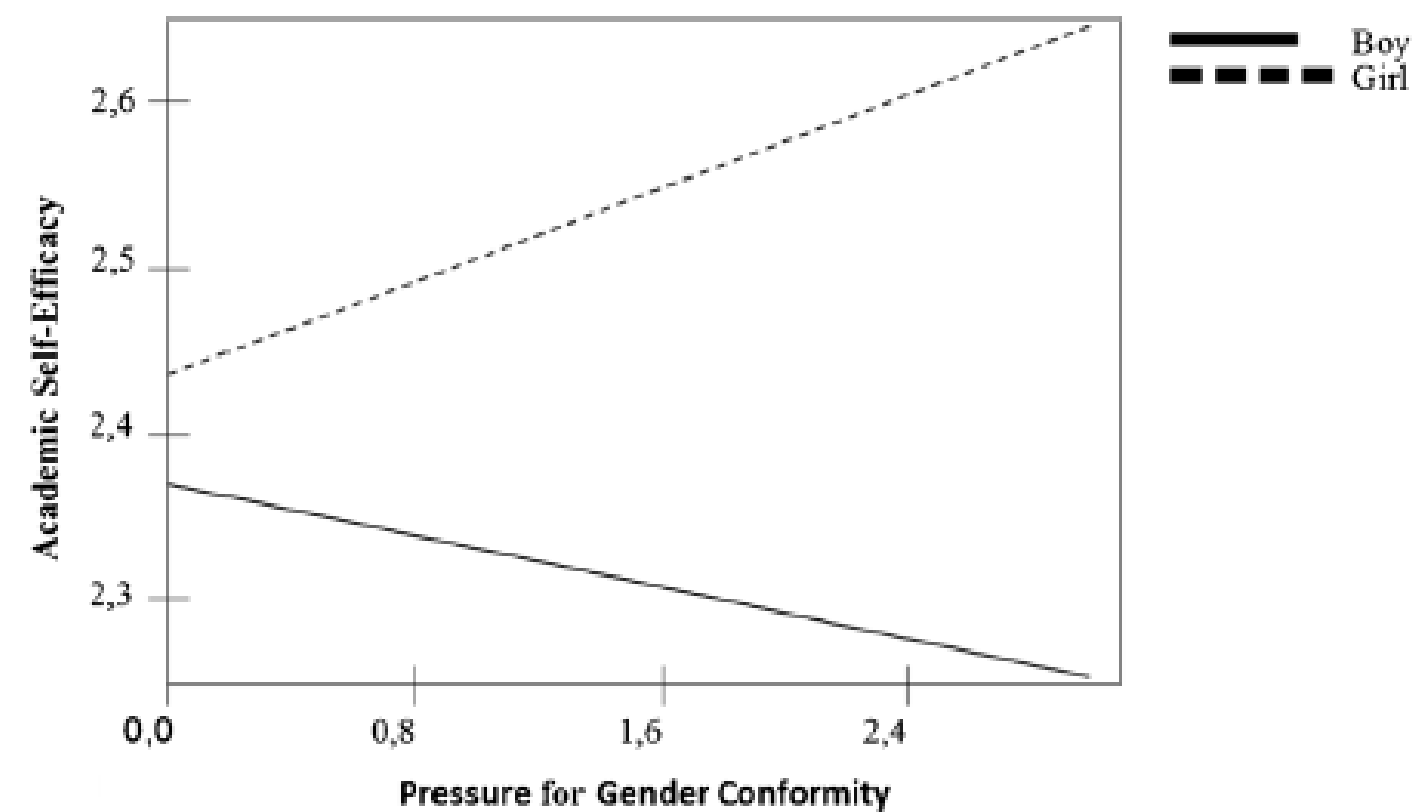
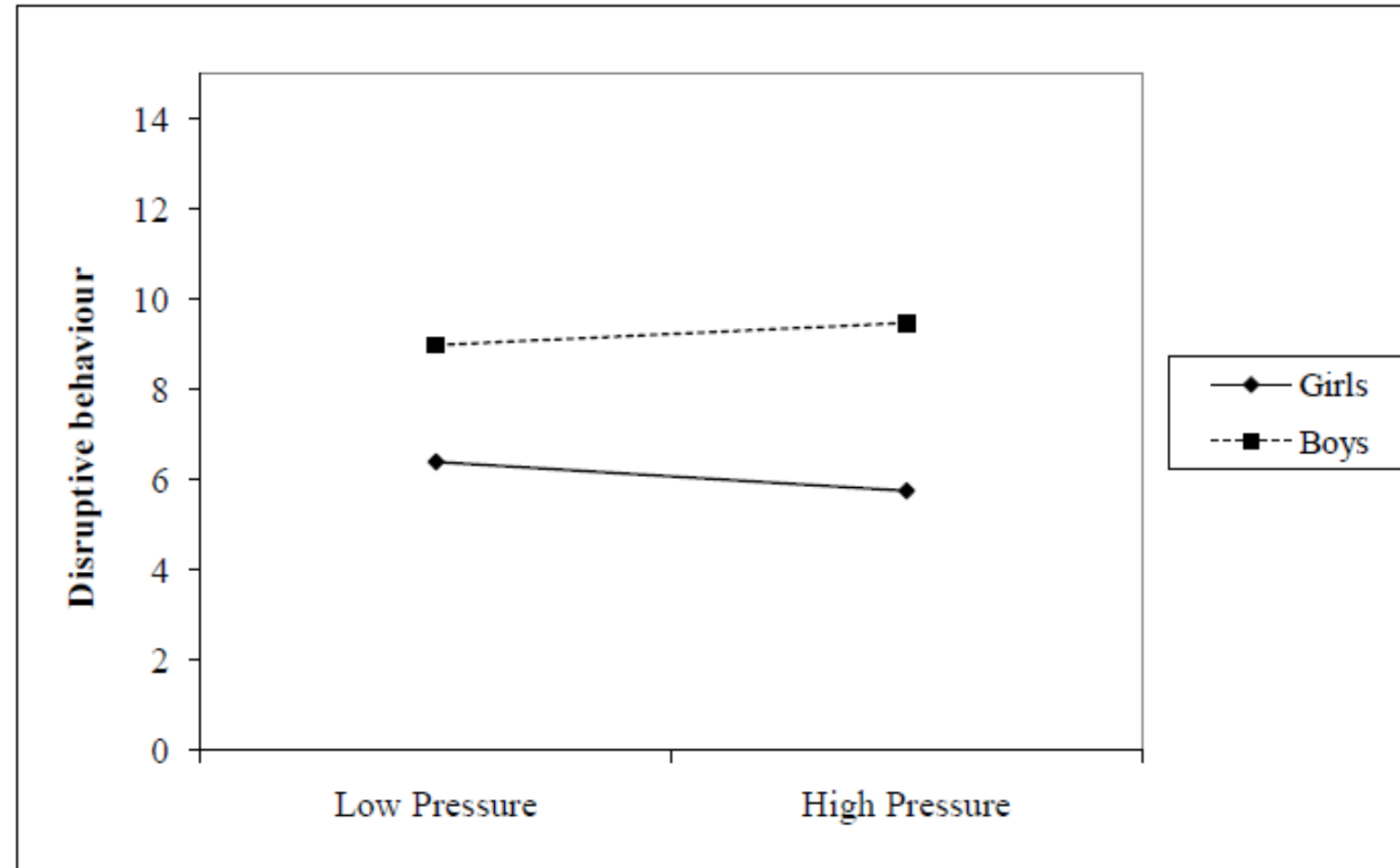

Fig. 2 The association between sex, pressure for gender conformity and academic self-efficacy, controlled for well-being

wangedrag op school

jongens:

- ervaren meer druk tot conformiteit – nog meer bij traditionele genderrol-attitudes
- sterkere impact van druk tot conformiteit

(2) Ontwikkeling adolescenten subcultuur:

- (heteroseksuele) populariteit bepaalt status jongeren
- maar wat maakt iemand populair?
 - hard werken en studeren niet

→ geslachtsspecifieke jongerenculturen

meisjescultuur: meer studiegericht
minder studiegerichte jongenscultuur ('cool') → 'lad culture'

→ studiecultuur bepaalt inspanning (en prestaties) - socialisatie
- sociale druk

→ invloed vooral bij jongens

meisjes: interpersoonlijke relaties
jongens: groep, imago

Onconditioneel model:
20.47% van de variantie in
etnische vooroordelen
tussen scholen ($p < .001$)

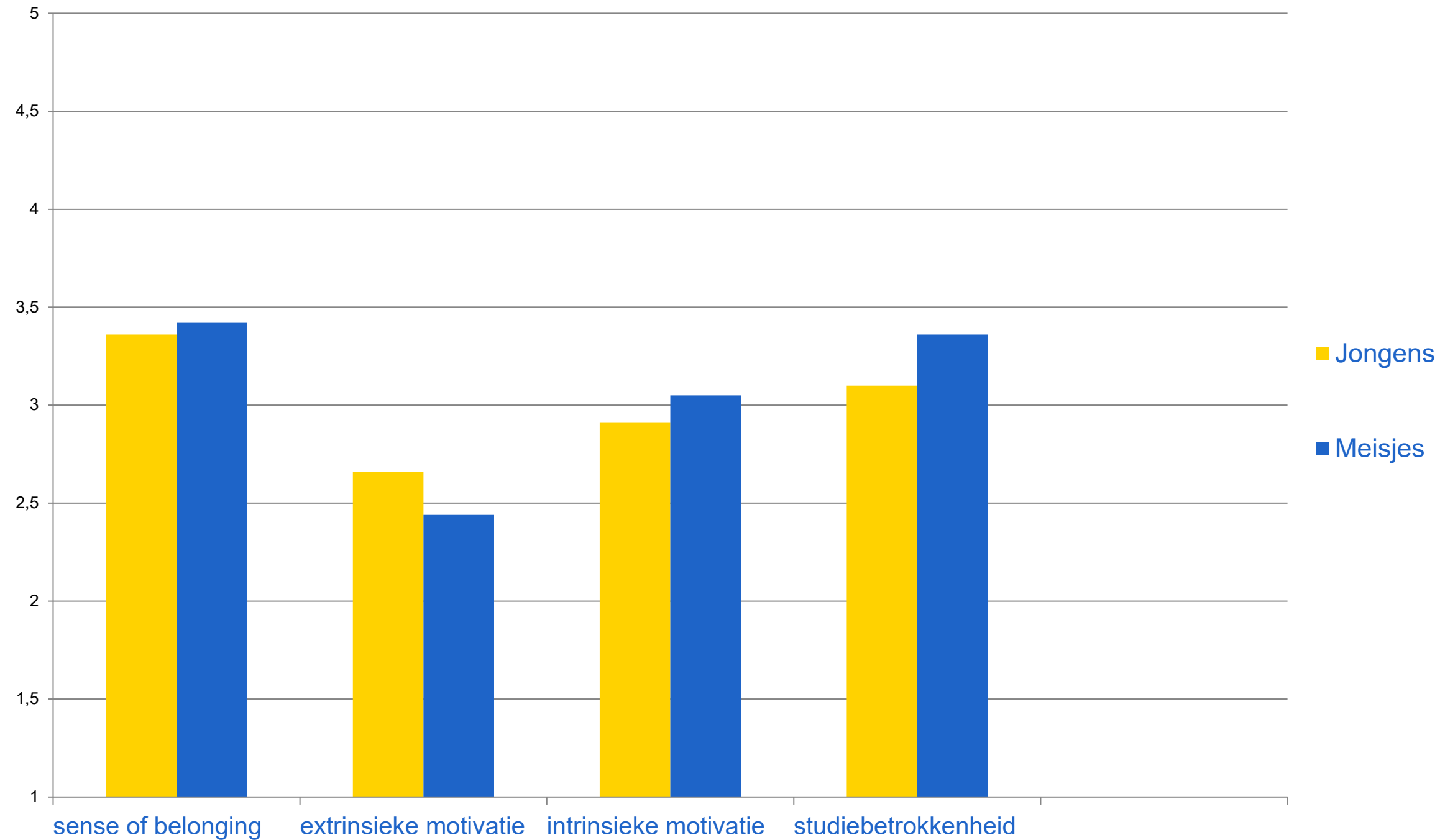
Table 3: Results of multilevel analyses of school gender composition, laddish culture and ethnic prejudice. ($N = 2250$)

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Intercept	2.814*** (0.060)	2.819*** (0.059)	2.806*** (0.058)	2.791*** (0.059)
<i>School level</i>				
Gender composition	-0.275° (0.142)	-0.194 (0.151)	-0.172 (0.146)	-0.173 (0.146)
Ethnic composition	-0.377* (0.150)	-0.372* (0.146)	-0.341* (0.143)	-0.315* (0.144)
Laddish culture		0.122 (0.215)	-0.354 (0.238)	-0.380 (0.238)
Gender composition* Laddish culture				-1.103 (0.712)
<i>Pupil level</i>				
Gender (ref. girl)	0.074* (0.029)	0.058* (0.029)	0.068* (0.029)	0.066* (0.029)
Gender * Laddish culture			0.863*** (0.202)	0.768*** (0.211)
SES	-0.001 (0.001)	-0.001 (0.001)	-0.001 (0.001)	-0.001 (0.001)
Track (ref. academic)				
Technical	0.263*** (0.047)	0.283*** (0.047)	0.279*** (0.047)	0.270*** (0.047)
Vocational	0.512*** (0.052)	0.499*** (0.051)	0.487*** (0.051)	0.473*** (0.052)
Ethnic minority friends (ref. none)				
A few	-0.230*** (0.042)	-0.224*** (0.042)	-0.229*** (0.042)	-0.228*** (0.042)
Half	-0.462*** (0.061)	-0.461*** (0.060)	-0.469*** (0.060)	-0.467*** (0.060)
Most/all	-0.474*** (0.071)	-0.464*** (0.071)	-0.471*** (0.070)	-0.467*** (0.070)
Laddish attitudes		0.177*** (0.025)	0.177*** (0.025)	0.178*** (0.025)
Variance components				
Intercept u0	0.380 (0.011)	0.372 (0.011)	0.369 (0.011)	0.369 (0.011)

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

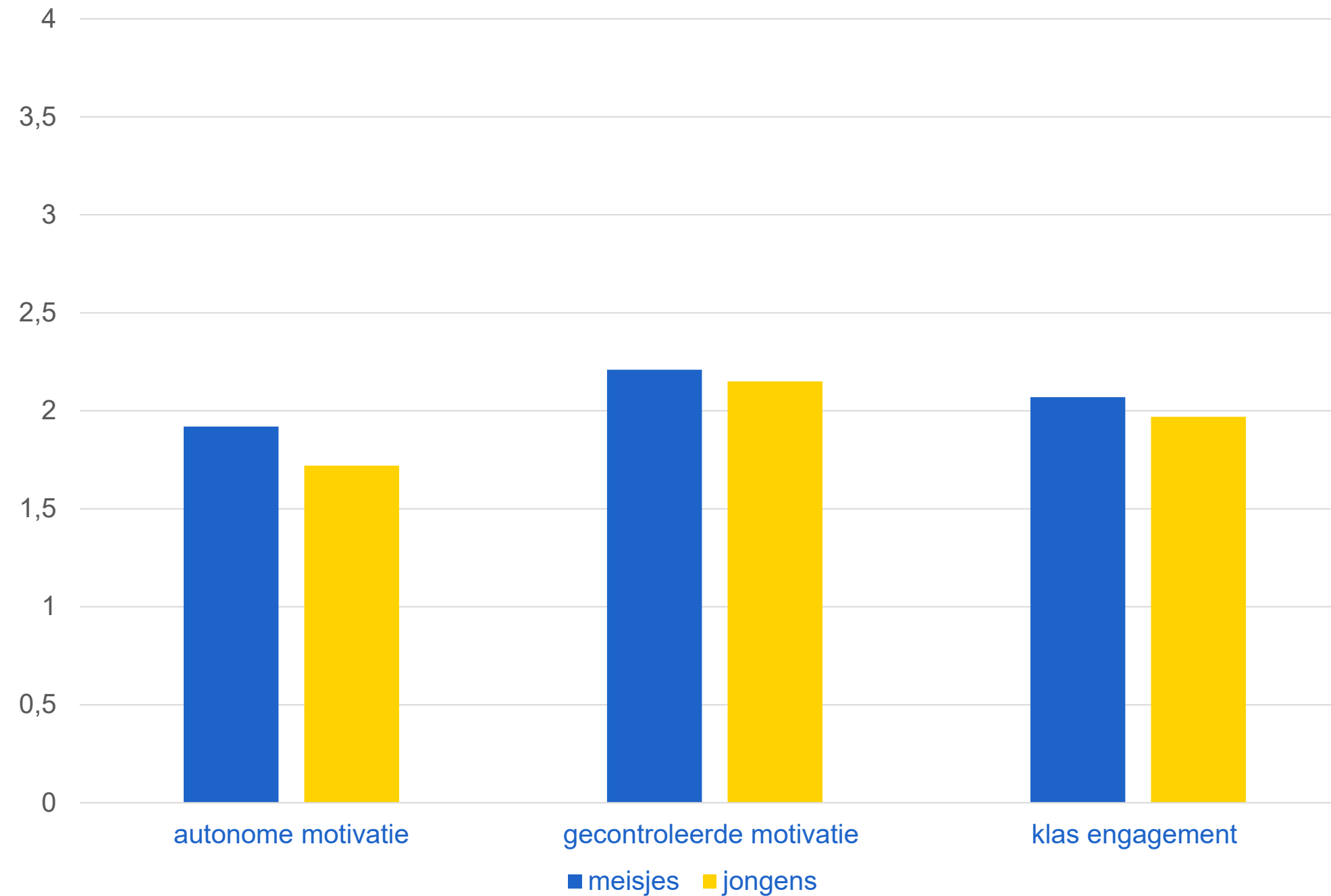
Secundair onderwijs: attitudes naar geslacht

(2004-2005, N = 11.872, 85 scholen)

Secundair onderwijs: motivatie en engagement naar geslacht

(2013-2014, n = 5.162, 57 scholen)

Secundair onderwijs: anti-school-indicatoren naar geslacht (2004-2005, N = 11.872, 85 scholen)

strategieën op school:

- jongens: “effortless attainment” in functie van imago
- meisjes: flexibel en gedeisd in gemengde scholen

bevinding:

wanneer proportie meisjes op school ↑

- studiebetrokkenheid van jongens en meisjes ↑
- wangedrag op school van jongens en meisjes ↓
- inzet in de klas jongens en meisjes ↑

Onconditioneel model:
 Meisjes: 5.8% van de
 variantie in engagement
 tussen scholen ($p < .001$),
 jongens 0.6% ($p < .05$).
 Meisjes: 8.3% van de
 variantie in wangedrag
 tussen scholen ($p < .001$),
 jongens 4.2% ($p < .001$)

Table 3: Class engagement and disruptive behaviour and genderspecific autonomous motivation culture – results of a stepwise multilevel analysis (HLM7)

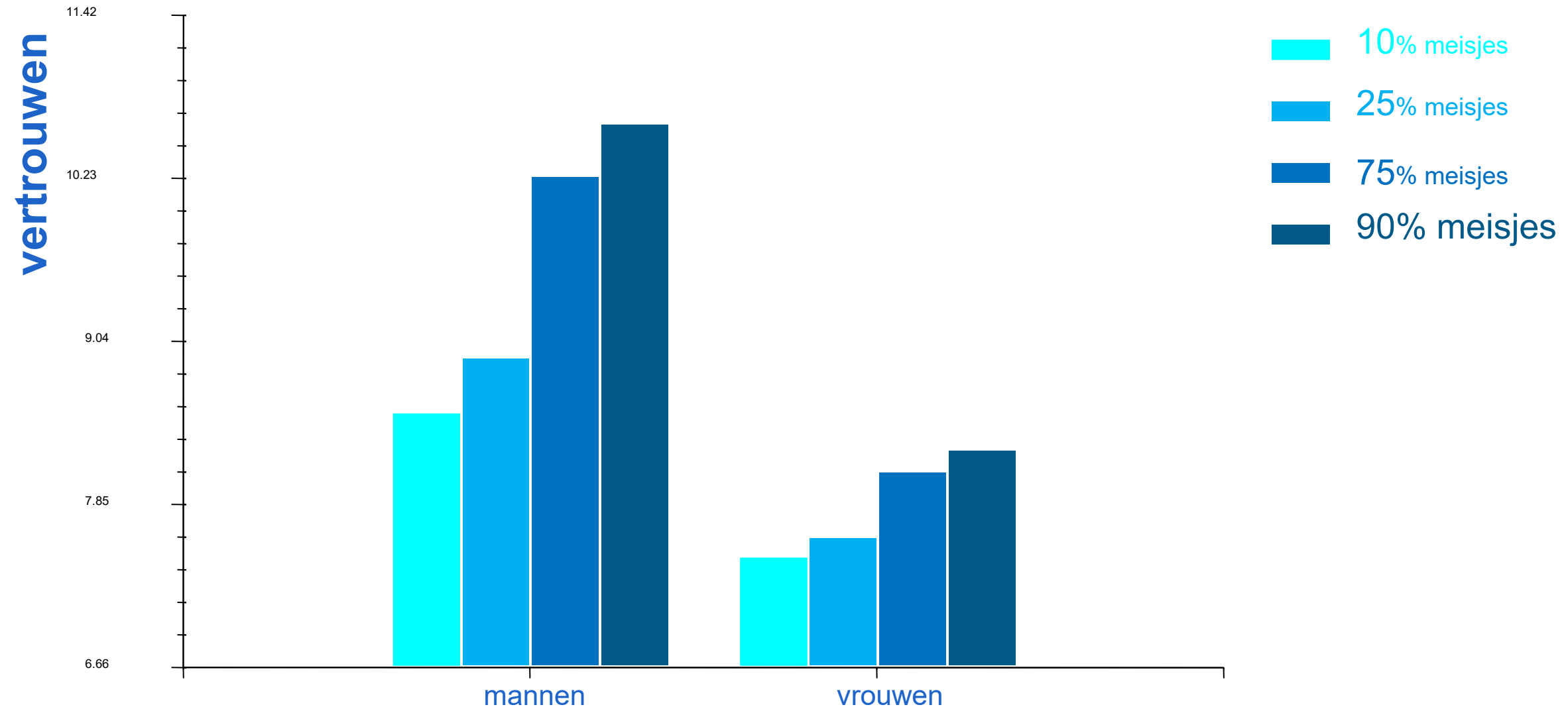
	Class engagement		Disruptive behaviour	
	Boys	Girls	Boys	Girls
Intercept	1.977*** (0.016)	2.042*** (0.019)	8.871*** (0.215)	6.756*** (0.261)
School level				
Sex composition	0.309* (0.152)	0.329** (0.108)	-7.727*** (2.008)	-3.766*** (1.027)
SES composition	-0.050** (0.018)	0.005 (0.021)	0.789* (0.371)	0.873*** (0.194)
Migrant composition	-0.111 (0.084)	-0.177 (0.122)	6.227*** (1.342)	4.163*** (1.008)
Boys' motivation culture	-0.065 (0.067)	0.046 (0.080)	-1.989* (0.963)	-0.456 (0.599)
Girls' motivation culture	-0.009 (0.036)	0.045 (0.092)	-1.090 (0.664)	1.253 (0.734)
Student level				
Socioeconomic status	0.008 (0.007)	-0.009 (0.005)	0.007 (0.111)	0.059 (0.094)
Migrant status	-0.030 (0.036)	-0.062 (0.035)	0.627 (0.560)	1.097* (0.474)
Arts track	0.090 (0.161)	0.143*** (0.040)	-2.610 (2.375)	-1.896*** (0.368)
Technical track	0.043 (0.025)	-0.010 (0.025)	0.433 (0.524)	0.733 (0.528)
Vocational track	-0.031 (0.058)	0.019 (0.038)	5.354*** (1.417)	1.812* (0.748)
Math ability	0.002 (0.001)	-0.0004 (0.001)	-0.076** (0.024)	-0.063*** (0.017)
Autonomous motivation	0.334*** (0.017)	0.326*** (0.014)	-3.518*** (0.274)	-2.758*** (0.222)
Variance components				
Socioeconomic status	0.0001	0.0002	0.127	0.102
Migrant status	0.011	0.015	1.710*	2.938
Arts track	0.194	0.005	47.356**	0.648
Technical track	0.0001	0.003	1.674	4.274
Vocational track	0.051	0.006	38.861***	11.515
Math ability	0.000	0.000	0.006	0.005
Autonomous motivation	0.005	0.003*	1.313	1.478*

* $p < .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

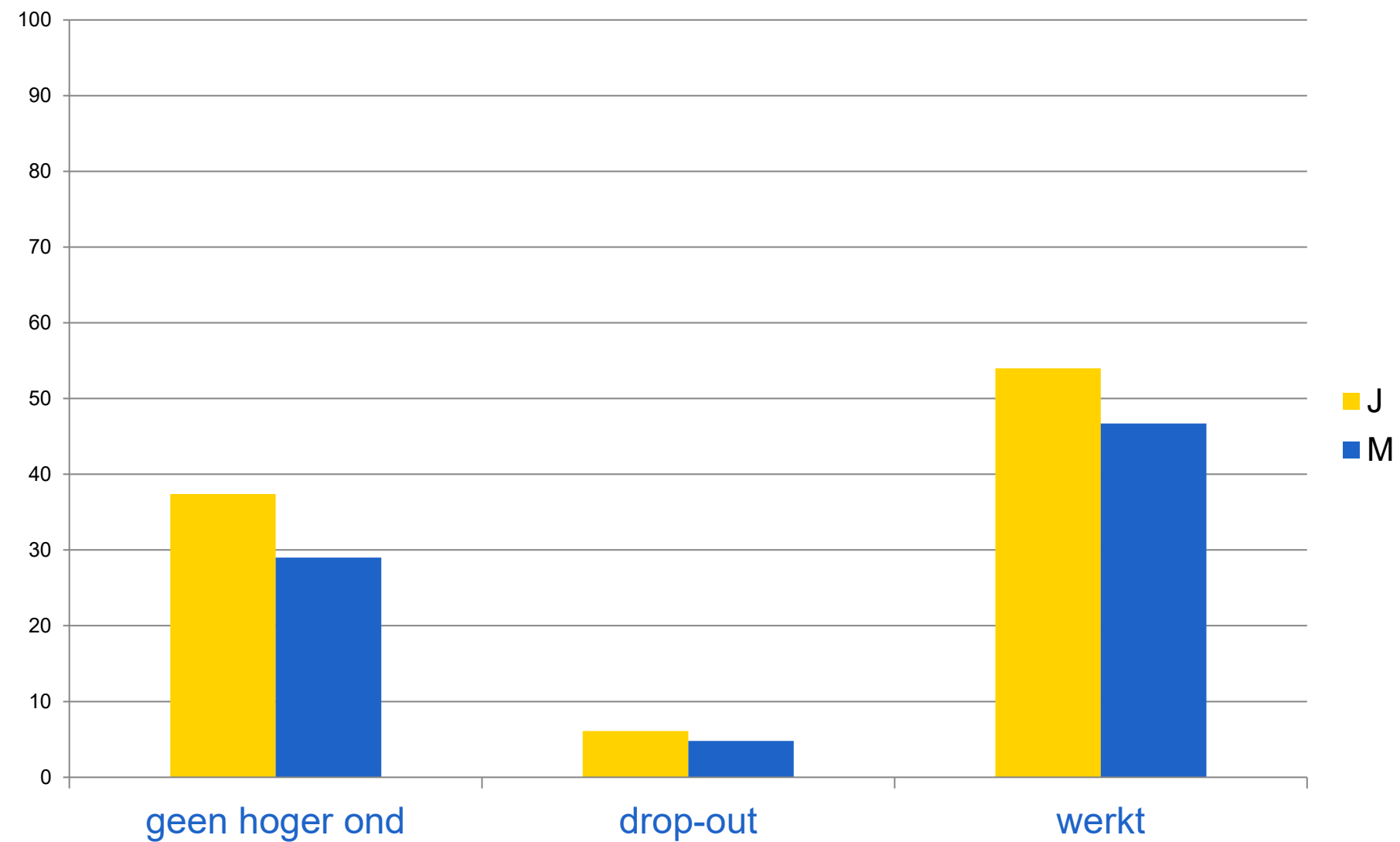
(3) Leerkrachten

- interactie → jongens: meer contact en feedback
meer controle en discipline
- verwachtingen → meisjes: hogere normatieve verwachtingen
hogere cognitieve verwachtingen
meer vertrouwen

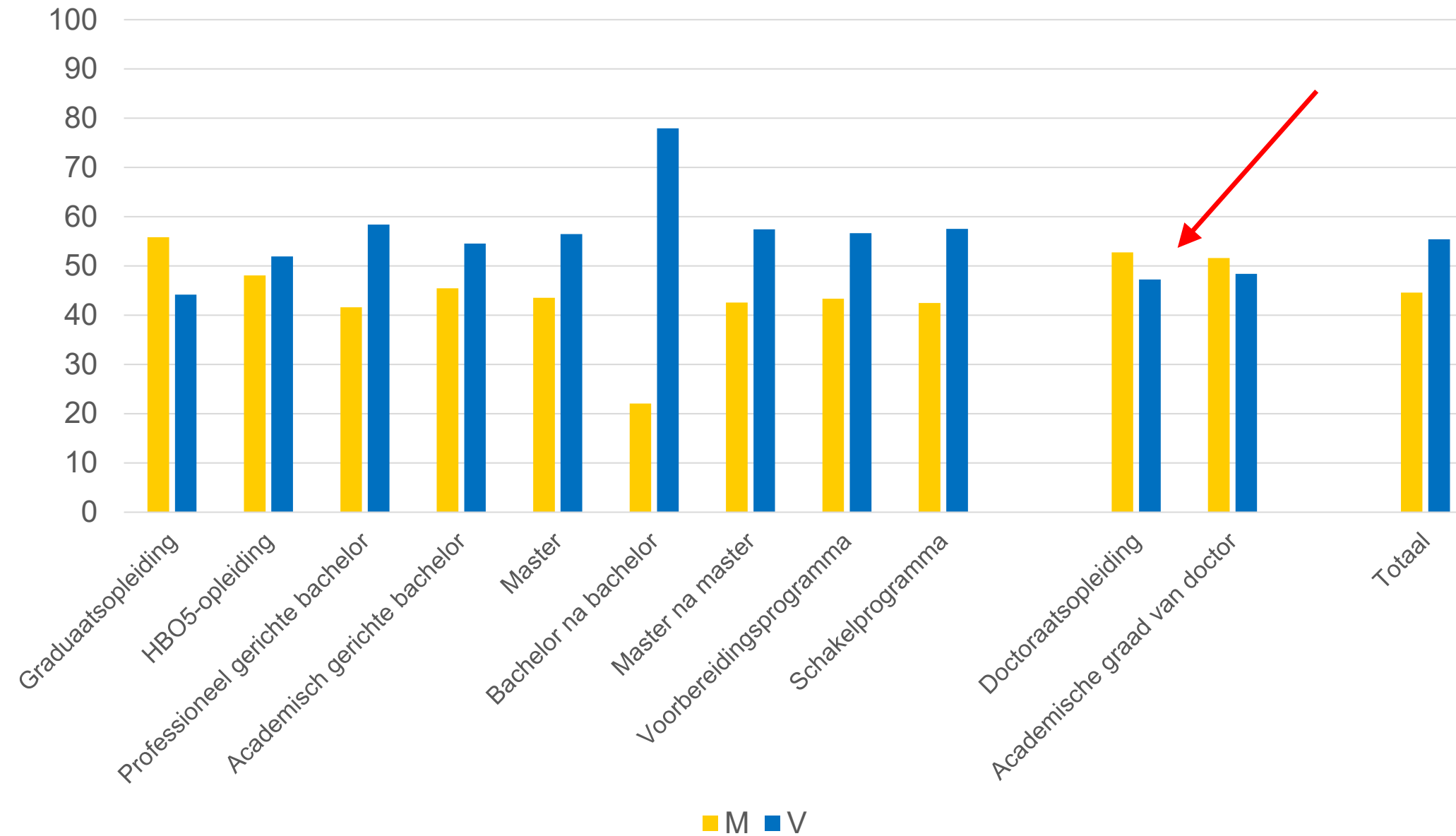
stereotypen!

Secundair onderwijs: ambities naar geslacht en onderwijsvorm (2004-2005, N = 11.872, 85 scholen)

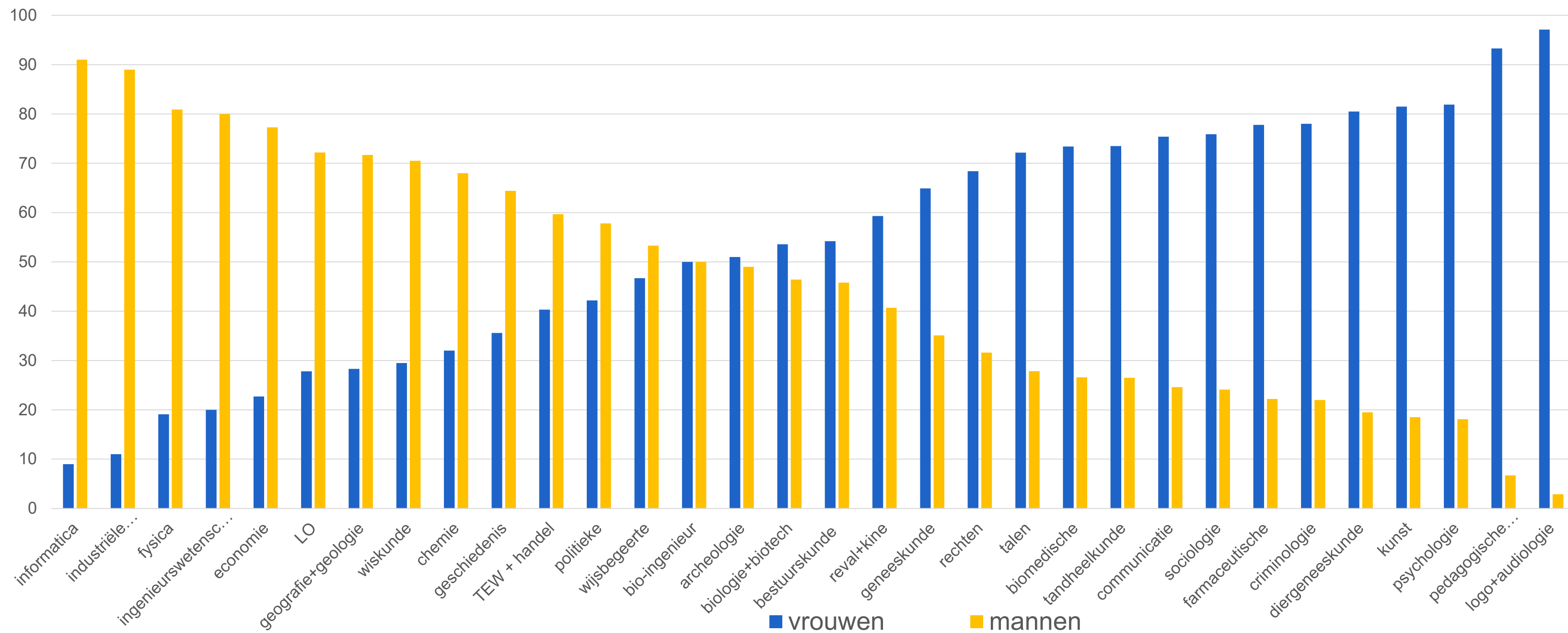

Hoger onderwijs: inschrijvingen 2021-2022 naar geslacht (%)

Mannen en vrouwen in bacheloropleidingen per studiegebied

UGent 2022-2023

verklaring horizontale seksesegregatie?

- vooropleiding? jongens → meer uren wiskunde
→ prestaties voor wiskunde

maar!

invloed vooropleiding vooral bij jongens

ongeacht secundair onderwijs kiezen meisjes vaker 'gendertypisch'

belangrijker → interesses en motieven (stereotiep!)

jongens: prestige, status, inkomen

meisjes: zorg, combinatie gezin

Conclusie

- ook in Vlaanderen duidelijke genderkloof
- manifesteert zich vooral vanaf secundair onderwijs
- gevolgen voor hoger onderwijs
- maar:
 - op hoogste niveau vrouwen toch weer in de minderheid
 - horizontale seksesegregatie in secundair en hoger onderwijs
 - prestaties meisjes komt met een prijs (welbevinden)

→ belang van stereotiepe denkbeelden

Gevolgen genderstereotiepe opvoeding:

- studieprestaties jongens (masculien gedrag)
- keuzes → studie / beroep
→ vrije tijd

interesses worden niet gevolgd → welbevinden

- bevestigt binariteit geslacht

Mieke Van Houtte

Gewoon Hoogleraar Sociologie

VAKGROEP SOCIOLOGIE

E Mieke.VanHoutte@ugent.be
T +32 9 264 68 02

www.ugent.be

Heyder, A., van Hek, M. & Van Houtte, M. (2021) When gender stereotypes get boys into trouble: A longitudinal study on gender conformity pressure as a predictor of school misconduct. *Sex Roles*, 84(1-2), 61-75

Kessels, U. & Van Houtte, M. (2022) Side effects of academic engagement? How boys' and girls' well-being is related to their engagement and motivational regulation. *Gender and Education*, 34, 6, 627-642

Lagaert, S., Van Houtte, M. & Roose, H. (2017) Engendering culture: The relationship between gender identity and pressure for gender conformity in adolescents' interests in the arts and literature. *Sex Roles*, 77, 482-495

Van Houtte, M. (2004) Why boys achieve less at school than girls: The difference between boys' and girls' academic culture. *Educational Studies*, 30(2), 159-173

Van Houtte, M. (2004) Gender context of the school and study culture, or how the presence of girls affects the achievement of boys. *Educational Studies*, 30(4), 409-423

Van Houtte, M. (in press) Understanding the gender gap in school (dis)engagement from three gender dimensions: the individual, the interactional and the institutional. *Educational Studies* ([online](#))

Van Houtte, M., Vervaet, R., Mickelson, R.A. & Stevens, P.A.J. (2019) The ethnic prejudice of Flemish pupils: The roles of school gender composition and laddish culture. *Gender and Education*, 31(8), 1057-1076

Vantieghem, W. & Van Houtte, M. (2015) Are girls more resilient to gender-conformity pressure than boys? The association between pressure for gender conformity and academic self-efficacy. *Sex Roles*, 73(1), 1-15